

บุคคลต้นแบบ

“ปราชญ์ชาวบ้าน”

คุณตาศิลา เคนาภูมิ

บุคคลต้นแบบ

ศีล สมาริ ปัญญา

ดนตรี พอดี พอเพียง ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ข้อมูลส่วนบุคคล

ชื่อ- สกุล คุณตาศิลา เคนาภูมิ
อายุ 74 ปี

สถานภาพ : สมรส

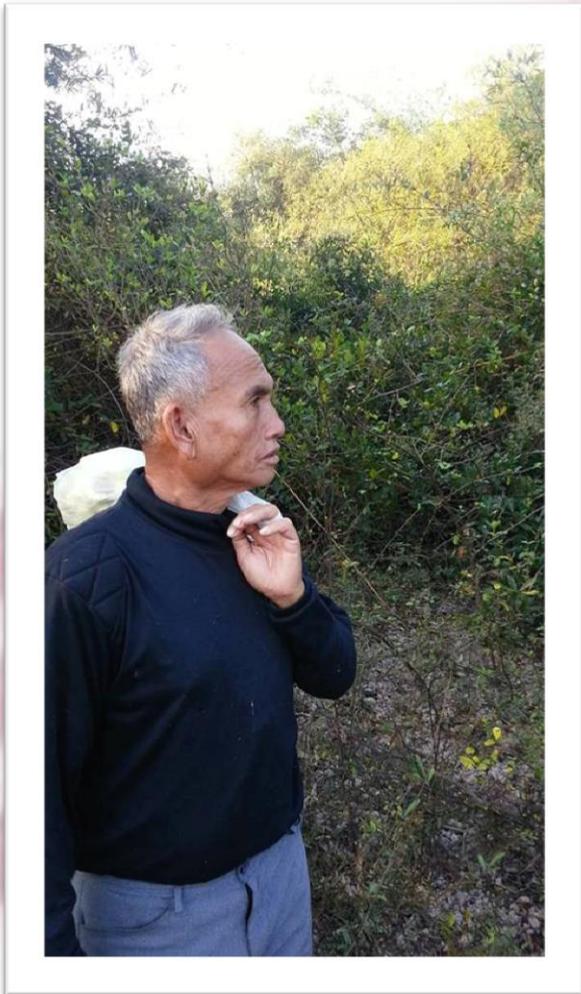
มีบุตร 7 คน

ที่อยู่ : บ้านสุขสำราญ หมู่ 5

ตำบลเหล่าต่างคำ

อำเภอโพธิ์ชัย

จังหวัดหนองคาย

ประวัติการดำรงตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน :

- ประธานลูกเสือชาวบ้าน
- อาสาสมัครพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)
- ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำตำบลเหล่าต่างคำ
- สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าต่างคำ
- ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 บ้านสุขสำราญ
- ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
- ประธานกองทุนหมู่บ้าน
- ผู้นำตามแนวพุทธศาสนา พิธีกร รมชนบธรรมเนียมประเพณีคนท้องถิ่น

อาชีพหลัก : ทำไร่ ทำนา ทำสวน หาปลา เข้าวัด(ทุกวัน)

บุคลิก : อารมณ์ดี ตลกขบขัน มุ่งมั่น ตั้งใจในสิ่งที่ทำ ทำในสิ่งที่รัก รักในสิ่งที่ทำคุณตาบอก (มีเสียงหัวเราะตลอดเวลาเคล็ดลับความสุข)

ความสามารถพิเศษด้านดนตรี : สีซอ ดีดพิณ เป่าแคน ผญาอีสาน ให้พรเป็นกลอนเทศ

คุณตาศิลา เคนาภูมิ

เป็นบุคคลต้นแบบอีกหนึ่งท่าน ที่บุคคลรุ่นหลังในชุมชนตำบลเหล่าต่างคำให้ความเคารพนับถือและยกย่องในฐานะที่ท่านเป็นบุคคลต้นแบบหรือจะเรียกได้ว่าเป็น **“ปราชญ์ชาวบ้าน”** และเป็นผู้นำตามธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นด้าน ศิล สมาธิ ปัญญา ดนตรี ความพอดี ความพอเพียง และภูมิปัญญาที่มีต่อชุมชน โดยวันนี้คุณตาศิลา เคนาภูมิ จะมาถ่ายทอดภูมิปัญญาของคุณตาในด้านการจักรสานอุปกรณ์ในการดักปลา ซึ่งผูกพันกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนเชียงอาดตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงรุ่นปัจจุบัน โดยคุณตาจะมาถ่ายทอดการทำตุ้มดักปลาขาว ซึ่งเป็นวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้านที่สืบทอดกันมาแต่แต่สมัยบรรพบุรุษ ที่พร้อมจะถ่ายทอดให้ลูกหลานคนรุ่นหลังได้มีความรู้ความสามารถในการหาเลี้ยงชีพและทำเป็นรายได้เสริมนอกจากการทำไร่ ทำนาทำสวนให้กับครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง

ชุมชน ตำบลเหล่าต่างคำ

เป็นตำบลที่มีพื้นที่ติด
ลำน้ำสวยตลอดแนว
ระยะทางเกือบ 50
กิโลเมตร
ประกอบด้วยบ้าน

เชียงอาด หมู่ 4 บ้านสุขสำราญ หมู่ 5 บ้านนาเมย หมู่ 7 บ้านโคกหัวภู หมู่ 8 บ้าน
โคกคอยหมู่ 9 บ้านโคกสว่าง หมู่ 11 และบ้านมีสุข หมู่ 12 ชาวตำบลเหล่าต่างคำ

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาปลูกข้าวเป็นอาชีพหลัก และทำไร่อ้อย ไร่มันสำปะหลัง
ปลูกยางพารา และ
ประมงเป็นอาชีพเสริม
ด้วยการนำเอาปัญญา
ชาวบ้าน บอกสอนจาก
บรรพบุรุษ ในการทำ
เครื่องมือจับปลา ดัก
ปลา ดัก กุ้ง
หลากหลายชนิด และ
ที่น่าทึ่งก็คืออุปกรณ์
จับปลา ชื่อว่า ตุ่มดัก
ปลา ซึ่งทำไม่ยาก
เพียงแต่ต้อง

ใช้ความเพียรพยายาม ความอดทน และใจรัก ทว่าเมื่อนำไปใช้ได้ผลดีมากเพราะจับ
ปลาได้สามารถนำไปเป็นอาหารสำหรับคนในครอบครัวและจำหน่ายเป็นรายได้เสริม
ของครอบครัวได้

ตุ้มดักปลาภูมิปัญญาชาวบ้าน

วัสดุอุปกรณ์ในการทำตุ้มดักปลา

ประกอบด้วยไม้ไผ่ เชือกไนลอน ลวดดัดหลังใช้ 3 กง/1 หลัง (ขนาดผ่าศูนย์กลาง 21 ซม. 2 กง และขนาด 8 ซม. 1 กง) ไม้ไผ่จักเป็นเส้นริบบนเพื่อสานเป็นรูปร่างคล้ายขวดแจกัน ขนาดสูงประมาณ 30 ซม.

ด้านบนเปิดเพื่อใส่เหยื่อล่อดักปลา เส้นผ่าศูนย์กลาง 10 ซม. ส่วนเว้าคอ เส้นผ่าศูนย์กลาง 8 ซม. ส่วนฐานพื้น ต่อมสานด้วยไม้ไผ่ เส้นผ่าศูนย์กลาง ประมาณ 21 ซม. ด้านในเปิดช่อง สำหรับใส่งาไม้ไผ่และด้านในมีงาครอบอีกชั้นหนึ่ง งาตุ้มทำจากไม้ไผ่ที่

เหลากลมๆ คล้ายไม้เสียบลูกชิ้นถักทอด้วยเชือกไนลอน ไว้ดักไม่ให้ปลาออกมาจากตัวตุ้มหลังจากเข้าไปกินเหยื่อ

วิธีการประมง

ตุ้มปลาจะใช้ดักปลาตามลำน้ำสวย บริเวณที่ระดับน้ำลึกประมาณ 1 เมตร โดยวางตุ้มติดกับพื้นดินและมัดติดกับหลักไม้ไผ่ เหยื่อที่ใช้ประกอบด้วยดินเหนียว หัวอาหารไก่เล็ก และรำ หรือหากมีปลวกหรือดินจอมปลวกก็ใช้เป็นเหยื่อได้อย่างดีเหมือนกัน

โดยคลุกเคล้าส่วนผสมให้เข้ากันและปั้นเป็นก้อนใส่ไว้ในตัวตุ้มดักปลา จะใส่ตุ้มตาม

ริมชายฝั่งลำน้ำสวยเว้นระยะห่างประมาณ 5-6 เมตร โดยจะใส่ตุ้มในเวลาเช้าตรู่ และไปเก็บตุ้มในช่วงเย็น ไม่นิยมใส่ในเวลากลางวัน เพราะปูจะมาแย่งกินเหยื่อทำให้ปลาไม่กล้าเข้ามากินเหยื่อ โดยปกติหากใส่วันละประมาณ 25-30 หลังจะได้ปลาประมาณวันละ 8-10 กิโลกรัม ชนิดปลาที่จับได้คือปลาขาวตามธรรมชาติของลำน้ำสวย ขนาดปลาอยู่ที่ 2-3 นิ้ว โดยปลาที่จับได้บางวันจะเก็บไว้ทำอาหาร

และทำปลาร้า ที่เหลือจะแบ่งขายให้ผู้สนใจ มีรายได้คิดเป็นเงินวันละ 300-500 บาท ซึ่งคุณตาบอกว่าเป็นการเสริมรายได้ที่ดีอีกทางหนึ่งเพื่อนำมาใช้จ่ายในครอบครัวและแบ่งไปทำบุญทำทานตามโอกาส

#เกร็ดความรู้ชาวอีสาน#

คำว่า “ตุ้ม”

มีความหมายว่า รวม โอบล้อม ให้มาอยู่ที่เดียวกัน ซึ่งปราชญ์โบราณมีความเชื่อ หากบ้านใดมีตุ้มแล้ว จะรวมสิ่งดีๆ มาอยู่กับบ้าน เช่น แก้ว แหวน เงิน ทอง ญาติมิตร สหาย จะรวมเข้ามาให้การอุปการะ ค้ำชู ความหมายใกล้เคียงกับ กวัก ที่คนโบราณใช้สำหรับรวมฝ้าย ไซ ดักปลา ฆ้องใส่ปลา จะสังเกต เห็นจากเวลาจะสร้างบ้านหรือโรงเรียนต่างๆ จะเห็น ไซ กวัก ฆ้อง ตุ้ม อย่างไม่อย่างหนึ่งรวมประกอบพิธิยกเสาเอก หรือแม้แต่ร้านขายของทั่วไปก็จะมี สิ่งต่างๆเหล่านี้ แหวน อยู่บริเวณหน้าร้าน หรือหน้าบ้าน โดยการย่อส่วนให้เล็กลงและ ตกแต่งให้สวยงาม พร้อมกับนำธนูบัตรที่มี ตัวเลข 9 หน้า 9 หลังใส่ไว้ ซึ่งเป็นความเชื่อตามคำโบราณและความเชื่อส่วนบุคคล

